

REPORTATGE

La Pastora, cent anys després del seu naixement

Diverses localitats de la zona dels Ports han programat activitats i actes en record de la Pastora, el maqui més conegut, polèmic i buscat del Maestrat i les Terres de l'Ebre durant els anys de la postguerra i a qui una malformació genital va condicionar la vida.

Terres de l'Ebre Francesc Millán

Els pobles que voregen el massís del Port -a la cruïlla de Catalunya, el País Valencià i Aragó- no han oblidat la figura de la Pastora, un dels maquis més coneguts de la zona. Nascut a Vallibona, un petit municipi de muntanya al nord de Castelló, la seua història s'ha popularitzat arreu del territori i molts el coneixien -i el coneixen- com el "maqui hermafrodita" a causa d'una malformació genital que dificultava definir-ne el sexe.

Enguany es compleix el centenari del seu naixement (concretament, el passat 1 de febrer) i moltes localitats, principalment aquelles que la Pastora va sovintejar, han volgut recordar la seua història celebrant diverses activitats. Sense anar més lluny, el diumenge 12 de febrer, Morella va acollir unes jornades dedicades al seu aniversari. Sota el títol *Jornades de Memòria Històrica*, Florencio Pla Meseguer "la Pastora", l'acte, celebrat a la sala de justícia de l'Ajuntament de Morella, va comptar amb les ponències de Josep Sánchez Cervelló, catedràtic d'història contemporània de la Universitat Rovira i Virgili, i del també professor d'història i escriptor Raül González Devís; els dos, experts del moviment maqui de la postguerra civil i estudiosos de la figura de la Pastora. A més a més, també hi van dir la seua Juanjo Vegué, presi-



Un moment de l'acte que es va fer el 12 de febrer a Morella en record de la Pastora. COMARQUES NORD

dent de l'associació Amics de Florencio Pla Meseguer "la Pastora", un grup en memòria a la Pastora, i Elena Solanas, neboda del mateix Florencio, que va aportar la visió familiar a tot plegat.

El mateix Juanjo Vegué, president de l'associació vallibonenca en record de la Pastora, explica a aquest setmanari la importància d'una efemèride així. **"És important entendre el nostre passat, per tant, el centenari del naixement de Florencio és l'excusa per-**

fecta per conèixer i recordar la seua història", apunta. Vallibona, el seu lloc de naixement, organitza-

El SETMANARI L'EBRE n'ofereix un reportatge especial en el pròxim número

rà aquest juliol una intensa jornada en record de Florencio, de la qual encara falten els detalls. De fet, i

tal i com recalca el mateix Vegué, **"fa dos anys que celebrem un dia en record seu i el juliol passat els habitants de la vila li vam dedicar un passeig amb el seu nom"**. A les Terres de l'Ebre, la història de la Pastora també hi ocupa el seu lloc. Principalment, perquè molts dels episodis que va protagonitzar com a maqui tenien com a escenari els pobles de muntanya del Montsià, la Terra Alta o la Ribera d'Ebre i, fins i tot, els xalets que s'aplegaven al voltant de Tortosa. En segon lloc,

perquè la seua vida es va convertir en gairebé una llegenda temuda per molts dels habitants del territori durant els primers anys de postguerra. En aquest sentit, el SETMANARI L'EBRE publicarà la propera setmana un ampli reportatge sobre la seua figura.

INVERSEMBLANT De tan estrambòtica i punyent, la història de la Pastora sembla ficció, però no ho és. La Pastora va nèixer fa cent anys a Vallibona i, des del primer dia, una malformació genital -que feia impossible definir si es tractava d'un xiquet o d'una xiqueta- va condicionar la seua vida. Ben aviat va fugir d'una societat que, en certa mesura, el rebutjava i es va unir als maquis. Després d'onze anys de malviure entre les muntanyes i d'haver-se convertit en el maqui més buscat de la zona del massís del Port, la Guàrdia Civil i el règim franquista el van detindre i el van acusar de cometre 29 assassinats. La Pastora, en canvi, sempre es va declarar innocent.

La seua història, encara avui genera controvèrsia entre els pobles que van patir els seus efectes. Uns parlen d'una víctima del sistema que es va convertir en guerriller per fugir d'una societat que el menyspreava per la seua malformació genital; els altres el titllen d'un delinqüent capaç de robar, extorsionar i, fins i tot, assassinar. ■